

14. 2. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pochybení NSS - zásadní precedens v oblasti elektronické komunikace

Ústavní soud se ve svém nálezu ze dne 18. prosince 2024, sp. zn. Pl. ÚS 30/24 (dále jen „Nález“), zabýval otázkou, zda postupem Nejvyššího správního soudu, který nepřihlédl k návrhu stěžovatele na neplatnost volby kandidáta ve volbách do Senátu Parlamentu České republiky, konaných ve dnech 20. a 21. září 2024 a ve dnech 27. a 28. září 2024 ve volebním obvodu číslo 8 - Rokycany (dále jen „Návrh“), došlo k porušení práva stěžovatele na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Tento Nález se rovněž zaměřil na konkrétní procedurální aspekty týkající se elektronických podání v rámci soudního řízení.

Právní rámec a skutkové okolnosti

V právním řádu České republiky je institut datových schránek jakožto formy elektronické komunikace upraven především v zákoně č. [300/2008](#) Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o elektronických úkonech**“). Tento zákon stanoví, že datová schránka slouží k přímé komunikaci s úřady, subjekty veřejné správy a dalšími institucemi, a že podání odeslaná prostřednictvím datové schránky jsou považována za oficiální, a to díky přihlašování jejich držitelů přes úředně ověřenou identitu.

V daném případě byl Návrh stěžovatele doručen do datové schránky Nejvyššího správního soudu, a to z datové schránky advokáta, k němuž byla přiložena plná moc, z níž je patrné, že stěžovatel zmocnil právního zástupce k podání Návrhu. Advokát dále substitučně zmocnil dva advokátní koncipienty, a to ke všem jednáním, ke kterým je advokát zmocněn na základě plné moci. Tato plná moc byla podepsána zmocnitelem (stěžovatelem), zmocněncem (advokátem) a dvěma advokátními koncipienty. Nejvyšší správní soud však spatřoval problém v podpisu, který obsahoval samotný Návrh stěžovatele, jelikož byl podepsán prostým elektronickým podpisem advokátního koncipienta, namísto advokáta. Nejvyšší správní soud proto v tomto případě dospěl k závěru, že Návrh nebyl řádně elektronicky podepsán, když advokátnímu koncipientovi nesvědčí fikce podpisu dle ust. § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech, jelikož jde o osobu odlišnou od držitele datové schránky. Vyrozměním Nejvyššího správního soudu byl tak právní zástupce stěžovatele informován o vadě předmětného podání, v důsledku níž nebude k Návrhu stěžovatele přihlížet a o věci nebude vůbec rozhodovat.

Dle ust. § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech mohou být úkony prováděny vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky pouze tehdy, pokud jsou opatřeny elektronickým podpisem osoby, která k tomu je oprávněna. Dále Nejvyšší správní soud podpořil své závěry na základě stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 5. ledna 2017, sp. zn. Plsn 1/2015, dle něhož platí, že *je-li „některá část datové zprávy ... podepsána jiným než uznávaným elektronickým podpisem jiné osoby, než pro kterou je datová schránka zřízena (typicky jednoduchým nebo zaručeným elektronickým podpisem), v takovém případě se tato část datové zprávy považuje za vadné*

elektronické podání osoby, která připojila svůj elektronický podpis“.

Ústavní stížnost a posouzení porušení práva na soudní ochranu

Stěžovatel se v rámci ústavní stížnosti obrátil na Ústavní soud s tvrzením, že postupem Nejvyššího správního soudu došlo k porušení jeho práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tento článek zaručuje každému přístup k soudu a ochranu právních zájmů prostřednictvím soudního řízení, včetně práva na ochranu proti zásahům orgánů veřejné moci, které by neodpovídaly zásadám spravedlivého procesu.

Hlavním bodem argumentace stěžovatele je tvrzení, že i kdyby byl podaný Návrh posuzován jako podání advokátního koncipienta, nepřihlédnutí Nejvyššího správního soudu k takovému podání je třeba považovat za přepjatý formalismus. V dané věci totiž nebyly žádné pochybnosti o obsahu Návrhu stěžovatele a o tom, zda byl schválen advokátem, když byl odeslán z jeho datové schránky. Advokátní koncipient fungoval pouze jako „administrativní zpracovatel“ podání. Jako zaměstnanec advokáta jednal jeho jménem a s procesními důsledky pro advokáta. Informace o pracovním poměru koncipienta k advokátovi byly nadto snadno dohledatelné na webových stránkách České advokátní komory.

Stěžovatel rovněž podotknul, že smyslem a účelem zákonných požadavků na podání v soudním řízení je eliminovat projednání podání, u nichž by byly pochybnosti o jejich autenticitě, vážnosti, procesní závaznosti a autorství. V tomto případě však žádné takové pochybnosti nemohly dle názoru stěžovatele vzniknout. I přes výše uvedenou argumentaci závěrem však stěžovatel uznal, že podpisová doložka v Návrhu uvedená byla formulována nešťastně. Pro kontext je nutno uvést, že tato byla koncipována následujícím nestandardním způsobem:

jméno advokátního koncipienta i.s.

jméno advokáta

na základě plné moci

Výrok Ústavního soudu

Ústavní soud ve svém Nálezu souhlasil s tvrzením Nejvyššího správního soudu, že ačkoliv byl Návrh odeslán z datové schránky advokáta, obsahoval pouze prostý elektronický podpis advokátního koncipienta. Argumentace stěžovatele, že advokátní koncipient byl zastoupen svým zaměstnavatelem, tedy advokátem (jak vyplývá toliko z podpisové doložky), nemůže obstát, což vylučuje i samotné znění plné moci, navíc by tato koncepce byla absurdní. Podání však dle ust. § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech (ať už přímo či analogicky) podléhá fikci podpisu, která je vázána na osobu, již byla datová schránka zřízena, tedy v tomto případě advokátovi. Dle názoru Ústavního soudu tak není rozhodující, kdo je v Návrhu označen jako ona „podepisující osoba“ prostým elektronickým podpisem, pokud byl Návrh odeslán z datové schránky advokáta a současně nebyly zneužity jeho přístupové údaje.

Rovněž se ztotožnil s tvrzením stěžovatele, že ačkoliv je podpisová doložka formulována opravdu nešťastně, není vzhledem k odeslání Návrhu z datové schránky pochyb o naplnění formálních požadavků na podání ve smyslu ust. § 37 odst. 2, věta první, zákona č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, tj. „*podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo*

jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě". Ústavní soud naopak považuje za neopodstatněný předpoklad Nejvyššího správního soudu, že by z datové schránky advokáta byly záměrně odesílány dokumenty osobami, které nejsou osobami „pověřenými“ ve smyslu ust. § 8 odst. 6 zákona o elektronických úkonech, nebo osobami, jež nemají oprávnění jednat za klienta. Nadto Ústavní soud poukázal na dřívější nálezy Ústavního soudu, v němž dospěl k závěru, že požadavek elektronické podoby podání je dodržen i tehdy, je-li podání učiněno osobou oprávněnou podle ust. § 8 zákona o elektronických úkonech do datové schránky příslušného soudu a tento soud má podle identifikátoru datové schránky možnost tuto skutečnost ověřit.^[1]

Ústavní soud se dále zabýval skutečností, již se rovněž okrajově dotkl Nejvyšší správní soud, a to omezením substitučního zmocňování advokátních koncipientů pro jakékoliv řízení před Nejvyšším správním soudem, jež je obsaženo v čl. 8 odst. 1 usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/1998 ze dne 8. prosince 1998, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta (dále jen „**Usnesení ČAK**“). Případné porušení tohoto ustanovení Usnesení ČAK může mít důsledky v kárném řízení vedeném Českou advokátní komorou. Ústavní soud však dospěl k závěru, že výše uvedené porušení Usnesení ČAK nemůže vést k odepření účinků úkonu, resp. k nepřihlídnutí k takto učiněnému podání v řízení před soudem. Smyslem omezení obsaženého v Usnesení ČAK je primárně ochrana klientů, resp. to, aby složité úkony (za které je považováno i řízení před Nejvyšším správním soudem) nečinili advokátní koncipienti, kteří v porovnání s advokáty nedisponují dostatečnými znalostmi a právní praxí. V tomto ohledu nemůže být v konečném důsledku porušení předmětného Usnesení ČAK vyloženo v neprospěch klientů advokáta tak, že by se k podáním učiněným v rozporu s ním vůbec nepřihlíželo.

Ústavní soud v kontextu výše uvedeného rozhodl o tom, že postup Nejvyššího správního soudu, který odmítl Návrh stěžovatele z důvodu formální vady podání, porušil právo stěžovatele na soudní ochranu a ústavní stížnosti vyhověl. Následně zakázal Nejvyššímu správnímu soudu pokračovat v uvedeném postupu a přikázal mu, aby Návrh stěžovatele projednal a rozhodl o něm v souladu se zákonem.

Závěr

Tento Nález Ústavního soudu potvrzuje, že v případě, kdy je návrh podán z datové schránky advokáta, není rozhodující, kdo konkrétně tento návrh opatří svým podpisem, pokud jsou splněny podmínky pro jeho formální a materiální správnost. V konkrétním případě bylo zajištěno, že podání bylo učiněno za účelem ochrany práv stěžovatele a že bylo provedeno v souladu s požadavky právního rámce, byť obsahovalo elektronický podpis osoby, která nebyla „držitelem“ datové schránky. Tento Nález lze považovat za významný precedens v oblasti elektronických podání mezi právními zástupci, účastníky řízení a soudy, a dále v oblasti zajištění práv účastníků řízení v kontextu moderních technologií včetně posílení právní ochrany a potvrzení důležitosti přístupu k soudu i v případě technických formalit, které nemohou zpochybnit podstatu právního úkonu.

JUDr. Lenka Příkazská,
advokátka, společník

Mgr. Marcela Vaňková,
advokátní koncipientka

HSP & Partners advokátní kancelář s.r.o.

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 734 363 336
e-mail: sekretariat.praha@akhsp.cz

[1] Nález Ústavního soudu ČR ze dne 19. ledna 2016, sp. zn. II. ÚS 3042/14

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)